

*Luisterend naar kindernamen,
anderhalf miljoen tezamen.
Naomi. Eva. Michael.
Maria. Nathan. Samuel.....*

*Al die kinderen kwamen om,
door beulen van het nazidom.
Verblinde haters zonder hart,
Ten hemel schreiend was de smart.
Naomi. Eva. Michael.
Maria. Nathan. Samuel.....*

*Zij werden volgens plan vermoord.
Hun dromen in de kiem gesmoord,
want Hitler sprak in groothedswaan:
geen jood heeft recht op een bestaan!
Naomi. Eva. Michael.
Maria. Nathan. Samuel*

*En altijd doorklinkt zacht van toon,
een naam van dochter of van zoon.
Om ons er bij te bepalen:
zulk leed mag zich nooit herhalen!
Naomi. Eva. Michael.
Maria. Nathan. Samuel.....*

(Gedicht: website Yad Vashem)

Verzetsvrouw Dien hielp zeventien
Joodse kinderen tijdens de WOII

'De nieuwe dokter was een NSB'er'

Verzetshelden. Sommigen zijn jaren na dato nog geëerd voor hun moedige daden, maar velen zijn vergeten. Tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland riskeerden veel mensen hun leven om anderen van het noodlot te redden. Soms zelfs zonder zelf het gevaar ervan in te zien. Eén van hen was Dina Hendrika van Woerden – Vingerhoets, ook wel Dien, uit Soest - Zuid. Gedurende de oorlog liet zij zeventien joodse kinderen uit diverse gezinnen bij haar thuis onderduiken.

WIJNTJE ADRIANUS & HENDRIKA
WIJNTJE JAN & JOHANNA
WILLEMSSEN WILHELMINA & EVERT
WOERDEN VAN-VINGERHOET DIEN
WOLTERS HENDRIK & FIA

**Verzetsvrouw
Dien voor
altijd
vastgelegd
in een steen
van de Yad
Vashem.**

Als verzetsvrouw kreeg Dien op 10 april 2000 postuum een onderscheiding van het nationaal instituut Yad Vashem, een instituut uit Israël dat zich inzet voor de rechtvaardiging van joden. Voor altijd vereeuwigd in een plaquette in de muur van de tuin der 'Rechtvaardigden' van Yad Vashem in Jeruzalem staat haar naam tussen vele andere verzetshelden. Helaas heeft zij dit alles zelf niet kunnen meemaken. In 1984 overleed zij. Dien werd maar liefst tachtig jaar. Voor Lidia (68) en Hans (66), twee kinderen van Dien, was de dag van de onderscheiding dan ook een zeer bijzondere dag. "De onderscheiding bestond uit een officiële oorkonde en een medaille. Deze werden overhandigd in een synagoge in Arnhem. Al onze familieleden waren erbij, dus ook al onze kinderen en kleinkinderen, en natuurlijk een aantal van de onderduikkinderen zelf. Deze dag was een erg emotionele ervaring die wij nooit zullen vergeten", aldus Lidia.

Bijna tien jaar geleden schreef Lidia op verzoek van één van de onderduikkinderen haar herinneringen aan de oorlog op in het boekje 'Vertrouwen tijdens de oorlog'. Met behulp van haar zoon lukte het haar een zo duidelijk mogelijk beeld van haar herinneringen neer te zetten. Toch had zij een probleem. "Ik heb heel veel last van dyslexie. Dus ik kan niet echt heel goed schrijven. Wel schijnt het zo te zijn dat als je dyslexie hebt, dat je je nog heel veel kan herinneren van vroeger. En dat klopte", zegt Lidia. Hoe was het om op te groeien met een moeder die tijdens de oorlog een groot risico nam door iets te doen wat door de Duitsers zwaar verboden was, namelijk vervolgdde joodse kinderen helpen? En wie schulde er achter deze vrouw?

Het begon allemaal toen Diens man, na een lang ziektebed, overleed in april 1941. Uitkeringen waren er die tijd niet. Maar Dien besloot haar hoofd boven water te houden. Om haar kinderen, Lidia en Hans waren toen zeven en vijf jaar, te onderhouden, moest een manier worden bedacht.

Het is 21 mei 1943. Op een doordeweekse dag gaat aan de Oude Utrechtseweg 48 in Soest - Zuid de voordeurbel. Oom Daan, de broer van Dien, komt met twee kleine kinderen de woonkamer inlopen. Markje (3) en Flip (2) staan wat schichtig de kamer rond te kijken. Dien pakt de hand van Markje. Zachtjes praat ze tegen hem. Zo zijn de eerste onderduikertjes in het huis van de familie Van Woerden. Een week daarna trekt de joodse Kitty bij het nu al wat grotere gezin in. Als niet veel later andere kinderen uit de grote steden, die wel wat gezonde boslucht kunnen gebruiken, erbij komen, heeft Dien een manier gevonden. Ze start een kinderkuis op. Na de oorlog zal dit kinderkuis, genaamd 'Vertrouwen', worden uitgebreid tot veertig kinderen, waardoor het gezin verhuist naar een grotere woning in Baarn.

Het kinderkuis blijkt tijdens de oorlog een perfecte dekmantel voor onderduikertjes. "Ik vraag mij wel eens af of mijn moeder het gevaar hiervan toen wel heeft ingezien. Doordat er zoveel kinderen waren, vielen de joodse kinderen niet zo op. Maar met één inspectie van de Duitsers had het heel anders kunnen lopen", legt Lidia uit. "Deze inspectie deden de Duitsers op een speciale manier. De kleine jongetjes hoefden alleen maar hun broek te laten zakken. Als zij een besneden piemeltje zagen, was het voor de Duitsers duidelijk. Je kreeg dan zo een kogel door je kop. Gelukkig is dit bij ons nooit gebeurd, maar het had zomaar gekund", gaat zij verder. Hoewel deze inspecties nooit bij Dien thuis zijn gebeurd, zijn de Duitsers wel een aantal keer onverwachts op bezoek geweest.

Broer Hans en Zus Lidia blikken na meer dan een halve eeuw terug op de oorlog.

Op een dag staan er plotseling twee Duitsers op de deur te bonzen. Ze lopen door het hele huis. Boven staat één van hen voor deur die naar de zolder leidt. Moe Dien trekt deze heel resoluut open. Als de Duitser daarachter een smalle, steile trap ziet, haakt hij af. Pas als de Duitsers weg zijn, komt Dien er achter dat Kitty weg is. Na een zoektocht blijkt zij van angst naar zolder te zijn gevlucht. Als Dien dat had geweten, had zij nooit zo resoluut en snel de deur opgetrokken.

In het huis van Dien aan de Oude Utrechtseweg verbleven maar liefst zeventien joodse kinderen.

RUDI

Elk kind dat bij Dien in huis zat, had een andere achtergrond en daarmee een ander verhaal. Kitty's ouders overleefden beide de oorlog. Voor Rudi was dat echter anders. Op 8 november 1944 komt hij als tienjarig onderduikertje in het huis van Dien. Zijn ouders zijn beide gedood in een concentratiekamp. Ze zijn vergast. Ook Rudi zelf heeft in het kamp gezeten, maar weet te ontsnappen door onder een muur van het kamp te kruipen. De oorlog heeft zijn familie kapotgemaakt. Ondanks zijn vele littekens probeert Dien ervoor te zorgen dat hij een beetje kan mee komen met de rest van de kinderen. Al gauw lukt dat aardig en is hij één van de zeventien.

Om al deze kinderen te onderhouden, krijgt Dien hulp van de ondergrondse, een verzetsorganisatie, waar zij trouwens zelf ook al vaak werk voor deed. Net als de juf van de school en de slager. "We hebben daar heel weinig van afgeweten. Zelfs niet alle verzetsmensen kenden elkaar. Niemand mocht het namelijk weten", zegt Hans. "Achteraf hebben wij heel veel boodschapjes heen en weer gebracht van school en weer terug. Risicovol dat wel, maar we wisten het niet. Ze heeft ons er nooit iets over verteld." Hoewel Dien bij het verzet zat en niets met NSB'ers te maken wilde hebben, vertrouwde zij er toch één. Namelijk de dokter. "Ik weet dat we in een keer niet meer naar onze oude dokter gingen. Mijn moeder vertrouwde hem niet. Het was namelijk best wel gevaarlijk om met alle joodse kinderen naar de dokter te gaan. Vandaar dat we een nieuwe namen. Een NSB'er, maar een goede man. Deze man was namelijk NSB'er geworden, zodat hij zijn beroep tijdens de oorlog nog goed kon uitvoeren. Na de oorlog heeft hij het echter heel zwaar gehad. De mensen veroordeelden hem, omdat hij aan de kant van de Duitsers had gestaan. Veel mensen vergaten echter zijn goede daden tijdens de oorlog", legt Lidia uit. Hoe Dien bij deze dokter kwam, weten Hans en Lidia niet. Misschien via het verzet, maar zeker weten doen ze het niet.

DUBBEL GEVOEL

Ondanks het vertrouwen van Dien in de dokter hebben Hans en Lidia tijdens de oorlog nooit echt een normale jeugd gehad. "We hadden altijd heel veel broertjes en zusjes om ons heen. Zo voelde dat ook echt. Dat was altijd heel erg gezellig, maar ook heel erg dubbel voor mij. Mijn broer Ijsbrand was namelijk heel erg ziek en lag in het sanatorium in Soest. Ik was daarmee de oudste en heb altijd het gevoel gehad dat ik een erg grote verantwoordelijk moest hebben voor alle kinderen bij ons thuis. Mijn moeder was namelijk altijd druk in de weer. Daardoor heb ik wel eens het gevoel gehad dat ik een deel van mijn jeugd ben misgelopen", zegt Lidia licht geëmotioneerd als zij hieraan terugdenkt. Broer Hans kan echter niets bedenken dat negatief is geweest in zijn jeugd. "Ik heb een hele fijne jeugd gehad. Ik moet dan ook zeggen dat ik nooit angst heb gevoeld tijdens de oorlog. Dat kwam pas echt bij de bevrijding." Als Lidia dit hoort, knikt zij bedachtzaam haar hoofd. "Bij de bevrijding zagen wij namelijk dingen die wij nog nooit hadden gezien. Op een wagen werden vrouwen, die in de oorlog met de Duitsers waren gegaan, kaalgeschoren, boven op hun hoofd ingesmeerd met pek en bedompeld met een dons veren. Er heerste een bepaalde agressie en dat was gewoon eng om te zien en trouwens ook om te voelen." Zelf weet Hans wel een reden waarom hij nooit enige vorm van angst gedurende de oorlog heeft gevoeld. "In ons huis aan de Oude Utrechtseweg in Soest keken we uit op een hei. Daar gebeurde echt de meest gevaarlijke dingen. Vaak genoeg kwamen er vliegtuigen naar beneden. We zagen ze dan brandend en tollend in de hei belanden. Zodra dat gebeurde, ging mijn moeder achter de piano zitten. Als kind ervaarde ik dat als prettig. Met zijn allen lekker zingen." Als Lidia haar moeder moet omschrijven, heeft zij, ondanks haar dubbele gevoel, dan ook maar één woord voor haar. "Mijn moeder was een wereldwif." 11

Moe Dien met haar drie kinderen Hans, Ijsbrand en Lidia.

Yad Vashem:

Eén van de belangrijkste taken die het nationaal instituut Yad Vashem in Jeruzalem doet, is het gedenken en eren van allen die in de jaren '39-'45 op grond van humanitaire motieven hun eigen leven en dat van hun gezinsleden in de waagschaal hebben gesteld om hun joodse medeburgers te redden. Op het terrein van de Yad Vashem zijn dan ook verschillende gedenktekens en monumenten die de bezoeker even stil doen staan. Vele bezoekers die na een bezoek aan het terrein terugkomen, zijn geschokt. Yad Vashem doet schrikken. De honderden dodenboeken in het centrum zorgen voor kippenveld. Door de vele, vergaarde gegevens is het centrum een monument op zich geworden.